

Трохи надії
Едвард Сент-Обін

Патрік Мелроуз #3

Події третього роману з циклу про Патріка Мелроуза розгортаються за вісім років після смерті Девіда Мелроуза. Патрік вчиться жити по-новому, а для цього мусить розібратись зі скелетами у власній шафі. Він багато років уникав навіть думок про те, що з ним сталося у дитинстві, і щиро ненавидів батька. Але тепер він готовий зустрітись з привидами минулого.

У блискучій іронічній манері Сент-Обін зображує манірне та претензійне життя британської аристократії, запрошуючи читача на вечірку, де головна гостя – принцеса Маргарет.

Едвард Сент-Обін

Патрік Мелроуз. Трохи надії. Кн. 3

Оригінальна назва роману: PATRICK MELROSE. SOME HOPE

Copyright © Edward St. Aubyn 1992, 1994, 1998

© О. Тільна, переклад з англ., 2020

© «Фабула», макет, 2020

© Видавництво «Ранок», 2020

Право Едварда Сент-Обіна бути визнаним Автором Твору застережено відповідно до Закону про захист авторських і патентних прав, а також прав у галузі конструкторських винаходів від 1988 року.

Шановний читачу!

Спасибі, що придбали цю книгу.

Нагадуємо, що вона є об'єктом Закону України «Про авторське і суміжні право», порушення якого карається за статтею 176 Кримінального кодексу України «Порушення авторського права і суміжних прав» штрафом від ста до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, з конфіскацією та знищенням всіх примірників творів, матеріальних носіїв комп'ютерних програм, баз даних, виконань, фонограм, програм мовлення та обладнання і матеріалів, призначених для їх виготовлення і відтворення. Повторне порушення карається штрафом від тисячі до двох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк, з конфіскацією та знищенням всіх примірників, матеріальних носіїв комп'ютерних програм, баз даних, виконань, фонограм, програм мовлення, аудіо- і відеокасет, дискет, інших носіїв інформації, обладнання та матеріалів, призначених для їх виготовлення і відтворення. Кримінальне переслідування також відбувається згідно з відповідними законами країн, де зафіксовано незаконне відтворення (поширення) творів.

Книга містить криптографічний захист, що дозволяє визначити, хто є джерелом незаконного розповсюдження (відтворення) творів.

Щиро сподіваємося, що Ви з повагою поставитеся до інтелектуальної праці інших і ще раз Вам вдячні!

Про автора

Едвард Сент-Обін народився в Лондоні 1960 року. До серії його романів про Патріка Мелроуза, що викликали в публіки таке нестримне захоплення, належать «Не зважай», «Паскудна звістка», «Трохи надії» (раніше надруковані разом як трилогія під спільною назвою «Трохи надії»), «Молоко матері» (цей роман увійшов до короткого списку Букерівської премії 2006 року) та «Нарешті».

1

Патрік прокинувся з розумінням того, що бачив сон, тільки от що саме йому снилося, пригадати не міг. Із добре знайомим відчуттям дискомфорту він намагався відновити те, що мить тому вислизнуло за межу свідомості, залишивши по собі дуже впізнавану порожнечу, подібно до того, як вихор, у якому на дорозі крутиться клоччя старих газет, дає тобі знати про те, що тут нещодавно промчала автівка.

Туманні фрагменти сну, дія якого відбувалася нібито на березі озера, змішувалися з перипетіями вистави «Міра за міру», що її Патрік напередодні дивився з Джонні Голлом. Режисер як декорацію обрав автобусне депо, але навіть ця обставина не применшила шоку від того, наскільки часто впродовж одного вечора повторювалося слово «милосердя».[1 - «Міра за міру» (англ. Measure for Measure) – п'єса В. Шекспіра, написана 1603 чи 1604 року. У ній слово «милосердя» (англ. mercy) трапляється 17 разів. (Тут і далі, якщо не вказано інше, – прим. пер.)]

Патрік подумав, що, можливо, корінь усіх його негараздів ховається в уживанні неправильної лексики. Ця раптова іскра натхнення допомогла йому скинути з себе ковдру й замислитися про необхідність встати з ліжка. Він обертався у сферах, де слово «благодійність», неначе вродлива жінка, за якою повсюдно тягається ревнивий чоловік, неодмінно супроводжувалося словами «обід», «комітет» або «бал». На «співчуття» ні в кого не бувало часу, а «поблажливість» (обов'язково «неприйнятна») часто фігурувала в ремствуваннях на закороткі строки ув'язнення. Проте Патрік знав, що його проблеми були набагато більш фундаментальними.

Він був украй виснажений хронічною потребою бути відразу у двох місцях: у своєму тілі й поза ним, на ліжку і на карнизі для штор, у шприці й у вені; одне око ховається під пов'язкою, а друге на цю пов'язку дивиться; прагнути забуття, щоб позбутися ролі спостерігача, а потім мимоволі спостерігати, як забуття підступає, і надавати темряві форму; цуратися будь-яких зусиль, але підривати безвілля непогамовністю; віддавати шану каламбурам, але не терпіти вірусу двозначності; прагнути завжди ділити речення навпіл, нанизуючи їх на обмежувальне «але» і водночас бажаючи розправити скручений, як у гекона, язик, аби з непохитною впевненістю впіймати далеку муху; намагатися уникнути саморуйнівної іронії і говорити відверто, попри цілковиту нездатність вкласти у фразу будь-що, окрім іронії.

«Не згадуючи вже про те, – думав Патрік, спускаючи ноги з ліжка, – що сьогодні ввечері хочеться бути відразу у двох місцях: на вечірці у Бріджит і не на вечірці у Бріджит». А вечеряти з людьми, чие прізвище було Боссінгтон-Лейн, не хотілося в жодному разі. Зараз він зателефонує Джонні та домовиться поужити з ним наодинці. Патрік набрав номер, але відразу ж і від'єднався, бо вирішив, що зателефонує після того, як заварить чай. Щойно він поклав слухавку, телефон задзвонив. То був Ніколас Пратт, котрий забажав вичитати його за те, що Патрік не відповів на запрошення до Чітлі.

– За запрошення на сьогоднішню блискучу подію, – сказав Ніколас, – можеш мені не дякувати. Я обіцяв твому любому татусеві, що допоможу тобі влитися в потік світського життя.

– Я вже тону в цьому потоці, – відгукнувся Патрік, – та й запрошення до Чітлі ви закріпили за собою ще тоді, коли мені було п'ять і ви приїхали до Лакосту з Бріджит. Навіть тоді кожному було ясно, що вона неодмінно проб'ється до вищого товариства.

– Ти занадто погано поводишся і нізачо не зумів би помітити хоч щось аж таке важливе, – парирував Ніколас. – Пам'ятаю, як одного разу на Вікторія-роуд ти сильно копнув мене в гомілку. Я тоді шкутильгав коридором і намагався приховати нестерпний біль, аби не засмучувати твою святенницю матір. До речі, як вона? Останнім часом її зовсім не видно.

– Вас це здивує, але вона переконана, що в житті існують речі набагато цікавіші за відвідування світських вечірок.

– Вона завжди видавалася мені трохи особливою, – помірковано зауважив Ніколас.

– Наскільки я знаю, матуся зараз переправляє партію з десяти тисяч шприців до Польщі. Люди називають її вчинок геройським, але я вважаю, що благодійність мусить починатися вдома. Вона могла б не їхати аж так далеко, просто завізши шприци до моєї квартири, – сказав Патрік.

- Мені здавалося, що ти залишив це все позаду, - відказав Ніколас.
- Позаду чи попереду - дуже важко сказати тут, у сірій зоні.
- Як на тридцятирічного, звучить занадто мелодраматично.
- Розумієте, - зітхнув Патрік, - я покинув геть усе, але натомість геть нічого не здобув.
- Міг би почати з того, щоб повезти мою дочку до Чітлі.
- Боюся, не вийде, - збрехав Патрік, який терпіти не міг Аманди Пратт. - Мене й самого мають туди підвезти.
- Ну добре, тоді побачитесь у Боссінгтон-Лейнів, - сказав Ніколас. - А ми з тобою зустрінемося після вечірки.

До Чітлі Патрікові не хотілося їхати з декількох причин. По-перше, там буде Деббі. Патрік стільки років намагався її відшити, і раптом, на його величезний подив, це вдалося. З іншого боку, розрив із Патріком, схоже, їй сподобався більше, ніж їхній багаторічний роман. І хіба можна їй за це дорікнути? Його і досі мучили не вимовлені вголос слова вибачення.

За вісім років, що минули після батькової смерті, Патрікова юність проминула, а ознак зрілості так і не з'явилося, якщо такими не вважати хронічний сум і протрацію, що прийшли на зміну ненависті та шаленству. Відчуття альтернатив, які розмножувались, і доріг, котрі постійно роздвоювались, змінилося печаллю споглядання флотилії кораблів, які вже відпливли від причалу. Лікування в кількох клініках позбавило Патріка від наркозалежності, але його безладні зв'язки та потяг до безкінечних гульбищ нікуди не поділися, просто залишилися без уважного керівництва, неначе армія солдатів без командира. Статки, що добряче підтанули від розтринькування і рахунків із клінік, ще дозволяли йому жити безбідно, а от відкупитися від нудьги вже було нічим. І от нещодавно Патрік зі страхом усвідомив, що йому доведеться шукати роботу. Через те він і вирішив вивчитися на баристера[2 - Баристер (англ. barrister) - категорія адвокатів у Великій Британії, які ведуть справи. Баристери є адвокатами вищого рангу, ніж соліситори. Наявність двох категорій адвокатів не відповідає сучасній світовій практиці й пояснюється здебільшого історичними причинами, консерватизмом англійської судової системи, складністю ведення судових справ у країнах англо-саксонської системи права (необхідністю застосування значної кількості судових прецедентів та браком суворої системи правових актів), а також небажанням баристерів втрачати привілейованість свого становища і пов'язаних із цим матеріальних переваг.], сподіваючись, що йому, можливо, сподобається рятувати злочинців від ув'язнення.

Рішення вивчати юриспруденцію підштовхнуло Патріка до того, щоб узяти з відеопрокату «Дванадцять розгніваних чоловіків»[3 - «Дванадцять розгніваних чоловіків» (англ. Twelve Angry Men) - драма режисера Сідні Люмета, США, 1957 р.]. Декілька днів він походжав квартирою, дискредитував уявних свідків нищівними зауваженнями або ж раптом спирався на щось із меблів і з дедалі більшим презирством промовляв: «Я стверджую, що тієї ночі ви...», а потім зіщулювався і в ролі опонента на перехресному допиті влаштовував фальшиву істерику. Крім того, Патрік накупив книжок на зразок «Концепції права»[4 -

«Концепція права» (англ. The Concept of Law) – книжка Г. Л. А. Гарта (H. L. A. Hart), яку часто називають головним твором з філософії права XX ст. У ній подано глибокий аналіз найбільш фундаментальних проблем філософії права.], «Вулиці правопорушень»[5 - «Вулиця правопорушень» (англ. Street on Torts) – навчальний посібник, написаний Крістіаном Вітtingом (Christian Witting).], «Чарлзворт про необережність»[6 - «Чарлзворт про необережність» (англ. Charlesworth on Negligence) – навчальний посібник авторів Джона Чарлзворта і Родні Олджернона Персі.]. І стосик цих книжок тепер боровся за його увагу з колишніми Патріковими фаворитами, до яких, безумовно, належали «Сутінки ідолів»[7 - «Сутінки ідолів» (англ. Twilight of the Idols) – філософський трактат, написаний Фрідріхом Ніцше.] і «Міф про Сізіфа».

Кілька років тому, коли його організм очистився від наркотиків, Патрік почав розуміти, що таке постійна тверезість. Він відчував її як безперервний потік усвідомлення, як білий тунель, порожній і темний, як висмоктану мозкову кістку. «Хочу померти, хочу померти. Я хочу померти», – бездумно бурмотів Патрік, роблячи навіть найбуденніші речі. Лавина жалю накривала його, доки він чекав, коли закипить чайник або з тостера вистрибнуть підсмажені скибочки хліба.

І водночас власне минуле нагадувало Патрікові труп, готовий до бальзамування. Щоночі він прокидався від жахіття. Боячись заснути, Патрік вилазив із мокрої від поту постелі та курив, аж доки не настане світанок, блідий і брудний, як пластинчаста внутрішня поверхня шапинки отруйного гриба. У його квартирі на Еннісмор-Гарденз скрізь валялися касети зі сценами насильства і жорстокості, що здавалися блякими тіннями насильства та жорстокості того безкінечного відеоролика, що крутився в нього в голові. Постійно на межі галюцинації Патрік ступав по землі, що вібрувала під його ногами, як гортань під час ковтання.

А найгіршим було те, що з досягненням успіхів у боротьбі з наркотиками Патрік дедалі ясніше розумів, що ця боротьба лише маскує його намагання не стати таким, як батько. Твердження про те, що кожен з нас вбиває любов[8 - Цитата з «Редінгейлської балади» (англ. The Ballad of Reading Gaol) О. Вайлда у перекладі Ольги Тільної (цит. за виданням: Тільна О. На білому мрамурі дня. Поезії. Харків: Майдан, 2001. С. 80).], здавалося йому розпливчастим здогадом, як порівнювати з майже абсолютною впевненістю в тому, що людина неминуче перетворюється на об'єкт власної ненависті. Звичайно, на світі існують індивіди, котрі уникають ненавидіти, але Патрік перебував на такій великій віддалі від них, що не міг і не хотів розмірковувати про їхні долі. Пам'ять про батька продовжувала гіпнотизувати Патріка, манити його, наче сомнамбулу, до безодні небажаного наслідування. Сарказм, снобізм, зрада, жорстокість здавалися йому не такими огидними, як те жахіття, котре створило його для цього світу. Ким іще міг стати Патрік, як не машиною, котра переробляє страх на презирство? Як йому послабити пильність, коли потоки невротичної енергії, немовби прожектори у в'язничному дворі, не оминають жодної його думки, жодної його фрази?

Сексуальний потяг, захоплення тим або тим тілом, швидкоплинний кайф оргазму були набагато слабкішими та вимагали набагато більших зусиль, ніж кайф наркотичний, хоча, як і уколи, потребували постійного повторення, бо являли собою такий самий паліатив – усе це затягувало, але загрожувало соціальними наслідками: зрадою, ризиком вагітності, інфекціями, викриттям, радістю від присвоєння чужого, жаром, який оновлює рутину. А ще секс переплітався з поступовим проникненням у коло сильних світу цього, де Патрік, можливо, знайде жадане пристановище – такий собі відчутний аналог убивчо ніжних обіймів, забезпечуваних наркотиками.

Патрік потягнувся по сигарети, коли знову задзвонив телефон.

– То як воно справи? – поцікавився Джонні.

– Знову застряг у безкінечному маренні наяву, коли цілий день сперечаюсь сам із собою, – відповів Патрік. – Не розумію, чому мені здається, що сутність інтелекту полягає в тому, щоб сваритися з самим собою. Тільки от непогано було б нарешті визначитися хоч із чимось одним.

– У «Мірі за міру» сперечаються дуже багато, – зауважив Джонні.

– Так, знаю, – відгукнувся Патрік. – Зрештою я теоретично погодився з тим, що треба вибачати ближнім за принципом «не судить, щоб і вас не судили»[9 - (Мт. 7:1) Переклад Івана Огієнка.], але емоційних підстав для цього немає, принаймні у цій п'есі.

– Це точно, – погодився Джонні. – Якби погана поведінка могла вважатися достатньо вагомим аргументом, аби вибачати погану поведінку інших, ми всі вже давно пороздмувалися б від надмірної шляхетності.

– Але що тоді можна вважати достатньо вагомим аргументом? – запитав Патрік.

– Навіть не уявляю. Усе більше переконуюся, що події або відбуваються, або ні. Ти на них жодним чином не впливаєш і геть ніяк особливо не прискориш або ж не уповільниш. – Про це Джонні, очевидно, щойно подумав, і тому його слова звучали не дуже переконливо.

– Годиться нам терпіть[10 - Цитата з В. Шекспіра. Король Лір. Дія V, сцена 2. Переклад М. Рильського.], – простогнав Патрік.

– Ага, це точно, але це вже зовсім інша п'еса, – зауважив Джонні.

– Важливо визначитися з тим, у якій п'есі збираєшся взяти участь, і бажано ще до того, як вилізеш із ліжка, – сказав Патрік.

– Не думаю, що люди багато знають про сьогоднішнє наше дійство. Хто такі ці Боссінгтон-Лейни?

– Тебе теж запрошено? – запитав Патрік. – Доведеться нам із тобою зобразити аварію на шосе. Як тобі ідея? Повечеряємо в готелі. Без наркоти мені важко дивитися на чужі обличчя.

Хоча Патрік і Джонні зараз харчувалися переважно іжею, смаженою на грилі, запиваючи її мінералкою, вони раз у раз із ностальгією пригадували своє попереднє буття.

– Зате коли ми з тобою приносили на вечірки герич, то бачили тільки чужі унітази, – нагадав Джонні.

– Я знаю, – відгукнувся Патрік. – А тепер, коли заходжу до туалету, я запитую в себе: «Агов, чуваче, якого біса ти тут забув? Ти ж уже не колешся!» Я рішуче виходжу і тільки потім розумію, що власне збирався відлити. До речі, може, до Чітлі поїдемо разом?

- Авжеж, але о третій я йду на зустріч анонімних наркоманів.
- Не уявляю, як ти можеш терпіти ті збіговиська, - проказав Патрік. - Там же повно жохливих суб'єктів, хіба ні?
- Так, це правда, але хіба не так само буває в кожному великому залі,- відгукнувся Джонні.
- Принаймні від мене не вимагається вірити в Бога, щоб піти на сьогоднішню вечірку.
- Я впевнений, що навіть коли б така умова й існувала, ти все одно знайшов би спосіб туди піти! - засміявся Джонні.- От тільки напружує, коли тебе заганяють у тісні рамки гарної поведінки та ще й примушують виспівувати їй дифірамби.
- А лицемірство тебе не напружує?
- На щастя, у таких випадках вони послуговуються пречудовим гаслом: «Удавай, аж доки повіриш сам»[11 - Прислів'я (англ. Fake it to make it), що стало гаслом сучасної психології успіху.].
- Патрік видав звук, ніби його вже нудить.
- Але навряд чи, коли вбереш Старого Мореплавця в одяг весільного гостя, досягнеш великого успіху[12 - Посилання на поему С. Т. Колріджа «Поема про Старого Мореплавця» (1798).], - сказав він.
- Та там буде щось геть інше. Уяви собі повен зал старих мореплавців, які збираються замутити власну вечірку.
- Боже! - простогнав Патрік. - Усе ще гірше, ніж я думав.
- Весільним гостем вбиратися кортить тільки тобі,- парирував Джонні.- Хіба то не ти скаржився мені, коли востаннє бився головою об стіну, благаючи позбавити тебе від мук залежності, мовляв, ти не здатен викинути з голови тієї фрази про Генрі Джеймса: «Він пристрасно любив обідати в гостях і зізнався, що впродовж зими тисяча вісімсот сімдесят восьмого року прийняв сто п'ятдесят запрошень»? Чи скількись у тому роді.
- Гм-м, - відгукнувся Патрік.
- У будь-якому разі, як тобі в зав'язці? Чи не занадто важко? - запитав Джонні.
- Звичайно, мені важко. Це просто гробане жохіття! - поскаржився Патрік. Коли вже він ставив стоїцизм на протигау терапії, то не втрачав можливості перебільшити свої муки. - Або я прокидаюся в «сірій зоні» і забуваю, як дихати, - зашепотів він, - а ноги так далеко, що й літаком не долетиш. Або мені без кінця відрубують голову, автомобілі, які проїжджають повз, дроблять мої коліна, а собаки роздирають печінку, котра мені ще стане в пригоді. Якщо про мій внутрішній світ знімуть кіно, публіка такого не витримає. Матері зарепетують: «Поверніть "Техаську різанину бензопилою»[13 - «Техаська різанина бензопилою» (англ. The Texas Chainsaw Massacre) - низка фільмів жохів, перший із яких було знято 1974, а останній - 2013 року.], такий пристойний фільм для сімейного перегляду!» І всі ці радості життя супроводжує страх, ніби я забуду все, що зі

мною сталося, а все, що я бачив, зникне, «як сльози під дощем», – якщо процитувати репліканта Роя Батті з фіналу «Того, хто біжить по лезу»[14 - «Той, хто біжить по лезу» (англ. Blade Runner) – американський класичний та культовий фільм, який зняв англійський режисер Рідлі Скотт у березні-липні 1981 року за мотивами науково-фантастичного роману Філіпа Діка «Чи мріють андроїди про електричних овець?» (1968). Головні ролі у стрічці виконали Гаррісон Форд, Шон Янг, Рутгер Гауер, Едвард Джеймс Олмос, Деріл Ганна та інші.].

– Угу-угу, – підтакнув Джонні, який часто чув, як Патрік репетирує уривки цієї промови. – Тоді чому ти так тримаєшся? Чи не простіше піддатися спокусі?

– Чи то гордість, чи то страх заважає, – сказав Патрік, потім, швидко змінюючи тему, запитав Джонні, коли закінчується його зустріч анонімних наркоманів. Вони домовилися від'їхати від будинку Патріка о п'ятій вечора.

Патрік запалив нову цигарку. Розмова з Джонні стривожила його. Навіщо він згадав про гордість і страх? Невже йому й досі стрьомно зізнатися навіть своєму найкращому другові в цікавості хоча б до чого-небудь? Звідки цей потяг маскувати нові почуття старими виразами? Можливо, інші й не помічали, але Патрік хотів припинити копірвання в собі, у своїх спогадах, припинити інтроспективний і ретроспективний потік думок. Він хотів вирватися зі свого маленького світу, чогось навчитися, здійснити щось важливе. Найбільше Патрікові хотілося позбутися інфантильності, не вдаючись до дешевенького маскування батьківством.

– А загалом великого ризику немає, – пробурмотів Патрік.

Він нарешті вибрався з ліжка і надягнув штани. Час захоплення дівчатами, котрі, коли в них кінчаєш, шепочуть: «Акуратніше, я не бережуся», фактично минув. Одна з таких дівок із теплотою згадувала абортарій: «Шикарна обстановка. Зручненьке ліжко. Смачні харчі. Можна виляпати всі свої секрети іншим дівчатам, бо ти їх уже ніколи в житті не побачиш. І сама операція не стільки болить, скільки хвилює. А тоскно стає, коли вже по всьому».

Патрік поклав недопалок у попільничку й попрямував на кухню.

Навіщо він критикував зустрічі, на які ходить Джонні? На них же просто ходять, аби покаятися. Навіщо він усе так ускладнює? З іншого боку, який сенс іти та каятися, коли не готовий розповісти про найголовніше? У чому Патрік ніколи й нікому не зізнавався, та й ніколи не зізнається.

2

2

Ніколас Пратт, і досі в піжамі, побрів назад до спальні у своєму будинку на Клейбон-М'юз. У руках він тримав листи, щойно підняті з килимка біля вхідних дверей, і уважним поглядом вивчав почерк на конвертах – намагаючись угадати, скільки «серйозних» запрошень вони можуть містити. У шістдесят сім років його

тіло залишалось у такій само чудовій формі, як і досі не розпочата книжка мемуарів, що її Ніколас усе збирався написати. Він «знав усіх на світі» й був «невичерпним джерелом пречудесних історій», але делікатність приклала витончений пальчик до його напіврозкритих уст, і він навіть не брався за книжку, над якою, як усі знали, він уже давно працює. У «великому світі», як Ніколас називав дві чи три тисячі достатньо заможних людей, які впізнавали його прізвище, частенько «із жахом» розмірковували, «якими їх зобразить Ніколас у своїй книжці».

Гепнувшись на ліжко, у якому він тепер спав сам-один, Ніколас уже зібрався перевірити власну гіпотезу про те, що сьогодні він отримав тільки три листи, які варто відкривати, аж раптом задзвонив телефон.

– Алло, – позіхаючи, сказав він у слухавку.

– Ні-ко-ля? – Бадьорий жіночий голос проказав його ім'я на французький лад. – Це Жаклін Далантур-р.

– Quel honneur[15 – Яка честь (фр.).], – прогарчав Ніколас із жахливим акцентом.

– Як ти, любий? Я телефоную тому, що ми з Жаком сьогодні ідемо до Чітлі на день нар-родження Сонні. Я й подумала, що ти теж, можливо, туди збир-раєшся.

– Звичайно, збираюся, – серйозно промовив Ніколас. – Як святому покровителеві запаморочливого успіху Бріджит у товаристві, мені слід було б бути в Чітлі вже зараз. Зрештою, це ж я ввів юну міс Вотсон-Скотт до тодішнього бомонду, і вона не забула, чим завдячує дядечкові Ніколасу.

– Нагадай мені, любий, чи це не одна з тих юних леді, з якими ти був одр-ружений? – запитала Жаклін.

– Не кажи дурниць! – Ніколас удав, що образився. – Якщо я і маю за плечима шість невдалих одружень, це зовсім не означає, що треба до них додавати ще одне.

– Ну Ніколя! Не сер-рдься. Я ж телефоную, тільки щоб запитати, чи ти не поїдеш р-разом із нами? Нам у посольстві дали водія, і в автівці є одне вільне місце. Утр-рьох нам буде значно веселіше, хіба ні? Р-разом їхати у пр-ровінцію? Чи на село? Ця ваша англійська c'est vraiment[16 – Насправді (фр.).] така зарозуміла.

Ніколас достатньо довго обертався у вищих світських колах, аби розуміти, що дружина французького посла не страждає на хронічний альтруїзм. Вона запропонувала підвезти його до Чітлі тільки тому, що хотіла прибути туди разом із дуже близьким другом Бріджит. А Ніколас, приїхавши до Чітлі з Далантурами, і собі додасть нового гламуру тим давнім близьким стосункам. Загалом, вони з Жаклін підвищать рейтинг одне одного.

– Із тобою, люба Жаклін, я готовий їхати хоч у провінцію, хоч на село, хоч на край світу, – галантно сказав Ніколас.

Сонні Грейвсенд сидів у бібліотеці Чітлі та набирив на радіотелефоні вивчений уже напам'ять номер Пітера Порлока. Містичне рівняння, у якому цінність людини дорівнює величині її маєтностей, давно стало основою характеру Сонні, і в Чітлі цю максиму возвели в культ. Пітер, старший син Джорджа Вотфорда, був найкращим

другом Сонні і єдиним, кому він по-справжньому довіряв, коли потребував поради – хоч щодо фермерства, хоч щодо сексу. Сонні сперся на спинку стільця, терпляче чекаючи, доки Пітер, поважно крокуючи просторими залами Річфільду, підійде до найближчого телефону. Сонні подивився на полотно, яке висіло над каміном і яке Робін Паркер і досі не спромігся визнати справжньою роботою Пуссена[17 - Пуссен Нікола (1594-1665) – французький художник, один із основоположників живопису доби Класицизму.]. Четвертий граф купив цю картину як роботу Пуссена. На думку Сонні, вона і зараз залишалася роботою Пуссена, але ж «експертний висновок» іще нікому не завадив.

– Сонні! – прокричав Пітер.

– Пітере! – гукнув у відповідь Сонні. – Вибач, що знову тебе турбую.

– Навпаки, приятелю, ти врятував мене від лондонських геїв-байкерів, яких старий директор моєї закритої школи прислав повітрішатися на наші стелі. Знайшов, бачте, гіда.

– Рабська праця, і ти це знаєш як ніхто інший, – зауважив Сонні. – Тим більш прикро читати цю базгранину в сьогоднішніх газетах: «Десять тисяч акрів... п'ять сотень запрошених... принцеса Маргарет[18 - Принцеса Маргарет (Маргарет Роуз, 1930-2002) – молодша сестра королеви Єлизавети II, стала популярною героїнею світських пліток через її роман із Пітером Таунсендом, головним машталером короля Георга VI.]... вечірка року...». Звучить, наче ми по саму зав'язку напхані грошвою, хоча, у реальності, тільки ти з тими своїми геями-байкерами знаєш, що ми гаруємо гірше від рабів, аби втриматися на плаву.

– Знаєш, що днями сказав мені один із наших орендарів після моєї славетної появи в ящику? – Пітер зімітував сільську вимову: – «Бачив вас по телевізору, мій пане. Ви і там жебраком себе виставляли». Чортів нахаба!

– Власне, це досить таки смішно.

– Ну так, загалом він класний хлопчина, – погодився Пітер. – Його родина вже триста років орендує в нас землю.

– Ми теж маємо подібних орендарів. Одна родина з нами вже протягом двадцяти поколінь.

– Звучить як гідна подиву безініціативність, особливо беручи до уваги умови, у яких ми їх тримаємо, – ущипливо докинув Пітер.

Обидва зареготали й погодилися на тому, що про такі речі, мабуть, таки не варто говорити під час свого славетного виступу на телебаченні.

– Але, власне кажучи, я телефоную тобі у справі, – показав Сонні вже серйозніше. – Ідеться про Сінді. Бріджит, звичайно, запрошувати її не захоче, тому що ми її не знаємо, але сьогодні вранці я говорив із Девідом Віндфоллом. У нього захворіла дружина, тож він погодився взяти з собою Сінді. Сподіваюся, він не буде базікати зайвого.

– Девід Віндфолл? Та ти жартуєш! – вигукнув Пітер.

– Ну так, я розумію, через те й наплів йому, що давно хотів із нею

познайомитись. А що ще мав робити? Не казати ж йому, що всі засідання асоціації власників історичних будівель і ради з охорони сільської місцевості Англії для мене перетворилися на один затяжний постільний марафон із Сінді.

– Радий, що ти йому нічого такого не сказав, – мудро зауважив Пітер.

– Річ у тім – знаю, що не доведеться просити тебе тримати це в таємниці, бо ти в темі, – але Сінді вагітна.

– Упевнений, що то від тебе?

– Схоже, що для сумнівів немає підстав, – відповів Сонні.

– Маю підозру, що вона тебе шантажує, – співчутливо протягнув Пітер.

– Ні-ні-ні, нічого такого і бути не може! – роздратовано вигукнув Сонні. – Річ у тім, що ми з Бріджит досить давно віддалилися одне від одного. Боюся, беручи до уваги її вік, думати ще про одну дитину не варто. Але ж ти знаєш, що я дуже хочу сина. І якщо в Сінді буде хлопчик... – Сонні не договорив, сумніваючись, як на це може відреагувати Пітер.

– Боже мій! – вигукнув Пітер. – Але якщо ти захочеш зробити його спадкоємцем, доведеться з нею одружитися. Ще одне прокляття за сумнівну честь бути пером[19 – Пер (англ. peer, фр. Pair, від лат. par «рівний», «рівноцінний») – шляхтич, вищий аристократ у Великій Британії, який не належить до королівської родини. Подібна система шляхетної ієрархії існує в Англії, Шотландії, Уельсі й Ірландії; існувала також раніше у Франції.], – додав він із ноткою стоїцизму в голосі.

– Ну так, я знаю, що кинути Бріджит на цьому етапі гри буде зовсім не комільфо, – визнав Сонні, – і всі, напевне, подумают, свина в бороду – біс у ребро, але я мушу виконати свій обов’язок перед Чітлі.

– Але подумай про ціну, – сказав Пітер, який мав глибокі сумніви в тому, що розлучення вдасться оформити в належний строк. – Та й хіба Сінді пасуватиме роль господині в Чітлі?

– Вона буде ковтком свіжого повітря, – безтурботно промовив Сонні. – Окрім того, всі маєтності перебувають у довірчій власності.

– Думаю, нам із тобою краще обговорити це за ланчем наступного тижня в «Баксі», – промовив Пітер зі стриманою вагомістю хірурга, котрий дає пацієнтові направлення на операцію.

– Хороша ідея, – відгукнувся Сонні. – До зустрічі сьогодні ввечері.

– Чекайму з нетерпінням, – сказав Пітер. – До речі, з днем народження!

У своєму замиському будинку Кітті Герроу сиділа в ліжку, притулившись до піраміди подушок. Кінг-чарлз-спаніелі поховались у складках зібганого покривала. Поруч із нею на ліжку, неначе знесилений коханець, спочивала спорожня таця, на якій принесли сніданок. Пляшечки несумісних ліків вишикувалися під абажуром із рожевого атласу, закриваючи мозаїчну поверхню тумбочки. Одну свою руку Кітті

тримала на телефоні, яким щоранку користувалася фактично безперервно від одинадцятої до ланчу або, як цього разу, до о пів на першу, коли приїхала перукарка відновлювати штормові хвилі сивого волосся, у яких намарно загинуло стільки вискочок. На колінах у Кітті лежала велика телефонна книга в червоній шкіряній обкладинці. Вона відшукала в ній Робіна Паркера, набрала його номер і почала з нетерпінням чекати.

– Алло, – відповіли їй з явним роздратуванням.

– Робіне, мій любий, – зашебетала Кітті, – чому тебе ще тут немає? Бріджит направила на мене якихось неймовірно жохливих людей, а ти, мій єдиний союзник, і досі в Лондоні.

– Учора ввечері я мусив бути на коктейльній вечірці, – манірно промовив Робін.

– П'ятнична вечірка в Лондоні! – вигукнула Кітті. – Нічого більш антисоціального я в житті не чула. Люди стали такими нечутливими, якщо не сказати – грубими. Зараз я практично не виїжджаю до Лондону, – додала вона із щирим жалем, – через те покладаю великі надії на вихідні.

– Саме тому я й поспішаю на допомогу, – проказав Робін. – За п'ять хвилин виїжджаю до Паддінгтону[20 - Мається на увазі знаменитий Паддінгтонський вокзал, розташований в однойменному районі Лондону.].

– Дякувати богові, ти будеш поруч, аби мене захистити, – продовжувала Кітті. – Учора ввечері я мала жохливий телефонний дзвінок.

– Тільки не це! – вигукнув Робін.

– Той, хто телефонував, пропонував жохливо непристойні речі, – утаємниченим тоном проказала Кітті. – А під кінець я сказала: «Юначе, перш ніж таке дозволити, я маю побачити ваше обличчя!» Здається, він вирішив, що я його заохочую, бо передзвонив буквально через хвилину. Вечорами я сама відповідаю на дзвінки: несправедливо піддавати слуг іще й такому випробуванню.

– А себе такому випробуванню піддавати справедливо? – запитав Робін тоном розрадики.

– Я була під враженням того, що ти розповів мені про пап-святенників, які відрубували античним статуям прутні та зберігали їх у підвалах

Ватикану, – проворкувала Кітті. – Тому я й вирішила, що той дзвінок також був жохливо непристойним.

– Такою була історія мистецтва, – тихцем усміхнувся Робін.

– Ти ж бо знаєш, як мене захоплюють чужі родинні історії, – сказала Кітті. – Щоразу, коли роздумую про них, про кістяки, що ховаються в їхніх шафах, мимоволі уявляю собі скрині, які стоять у підвалах Ватикану. Ти розбестив мою уяву, – виголосила вона. – Ти хоч розумієш, наскільки згубний вплив маєш на людей?

– Сьогодні мої розмови будуть зразком цнотливості, – пригрозив Робін, – але зараз мені вже дійсно час їхати на вокзал.

– До побачення, – проворкотіла Кітті, але її бажання поговорити було настільки непереборним, що вона продовжила голосом конспіраторки: – А знаєш, що вчора ввечері сказав мені Джордж Вотфорд? Хоч одне знайоме обличчя... Так от, він мені сказав, що три чверті людей, записаних у його адресній книзі, уже мертві. Я порадила йому не брати такі речі близько до серця. Адже що може бути більш природним у його віці? Джорджеві нині добряче за вісімдесят.

– Люба моя, я спізнюся на потяг! – попередив Робін.

– Раніше в мене була жахлива передвід'їзна лихоманка, – співчутливо промовила Кітті, – але потім добрий лікар дав мені чарівну пігулку, і тепер я просто залітаю у вагон.

– А мені, очевидно, доведеться бігти і застрибувати до вагона, – заскімлив Робін.

– До побачення, мій любий, – сказала Кітті. – Не затримуватиму тебе ні на секунду довше. Бігом, бігом, бігом!

Лора Броглі вважала самоту загрозою своєму існуванню. У неї «буквально мозок вимикався», як вона поскаржилася Патрікові Мелроузу під час їхнього тижневого роману. Навіть п'ять хвилин на самоті, без бесіди по телефону (якщо, звичайно, не накладати густого макіяжу перед дзеркалом) здавалися їй чимось таким, чого вона не здатна була витерпіти.

Розлуку з Патріком Лора переживала дуже важко. Не те щоб вона дуже до нього прив'язалась – Лора ніколи не прив'язувалася до тих, кого використовувала, а коли вже покористувалася й кинула, то прив'язуватися вже не було жодного сенсу, – але шукати нового коханця – це така марудна праця. Декого лякало, що Лора заміжня, але вона пояснювала, що, з її точки зору, це не може бути перешкодою. Лора була одруженою з Ангусом Броглі і, за давньою шотландською традицією, могла називатися мадам Броглі. Проте цим привілеєм вона користувалася дуже рідко.

Зрештою, після двох тижнів, проведених зовсім без коханця, Лора примудрилася спокусити Джонні Голла, найкращого друга Патріка. З Джонні було не так зручно, як із Патріком, тому що вдень він працював. Але, будучи журналістом, інколи він міг «шліфувати статтю вдома», і в таких випадках вони з Лорою проводили цілий день у ліжку.

Обережні розпитування виявили, що Джонні поки що не в курсі про її роман із Патріком. Самого ж Джонні Лора примусила поклястися, що про їхній роман ніхто не дізнається. Чи ображає її Патрікове мовчання, Лора ще не визначила, однак мала намір за сприятливої нагоди сповістити Патріка про зв'язок із Джонні, та так, щоб це його зачепило якнайдуше. Вона відчувала, що Патрік і досі вважає її сексуальною, навіть якщо вона не подобається йому як особистість. Навіть вона сама не подобалася собі як особистість.

Коли задзвонив телефон, Лора підняла голову і, звиваючись, поповзла до нього через ліжку.

– Не відповідай! – простогнав Джонні, розуміючи, що він у не вигідному становищі:

адже сам трохи раніше виходив із кімнати, щоб поговорити з Патріком. Джонні запалив цигарку.

Лора показала йому язика, прибрала за вухо пасмо волосся і взяла слухавку.

– Алло, – промовила вона, раптом стаючи серйозною.

– Привіт.

– Чайна! Боже, твоя вечірка була просто клас! – вигукнула Лора.

Вона вщипнула себе за ніс і звела очі до стелі. Вони з Джонні вже зробили висновок, що та вечірка виявилася цілковитим провалом.

– Ти серйозно вважаєш, що то був успіх? – скептично запитала Чайна.

– Звичайно, любонько, так і було. Усім вона надзвичайно сподобалася, – запевнила Лора, всміхаючись до Джонні.

– Але ж усі застрягли на першому поверсі! – зарюмсала Чайна. – Мене це просто бісило.

– Нас усіх завжди бісять власні вечірки, – співчутливо сказала Лора, перевернулася на спину й позіхнула в долоню, щоб Чайна не чула.

– Тобі справді сподобалося? Скажи чесно, – благально запитала Чайна.

– Чесно, – сказала Лора, схрестивши спочатку пальці, потім ноги, а зрештою й очі до купи звела. Потім скорчилася від безгучного сміху, задерла ноги і загойдалася на ліжку.

Джонні спостерігав за Лорою, дивуючись її дитинності. Він злегка зневажав цю жартівливу змову, до якої його втягували, але не міг відвести погляду від вигинів її оголеного тіла. Він відкинувся на подушки, видивляючись штрихи, які б пояснили його одержимість, та тільки впевнився в тому, що це таємниця.

Ось темна родимка на сідниці, ось дивовижно густі золотисті волосинки на передпліччі, ось високий підйом блідих стоп...

– Ангус із тобою? – запитала Чайна.

– Ні, він приїде на вечірку просто з Шотландії. Я маю забрати його в Челтнемі. Суцільна морока, не розумію, чому він не може взяти таксі.

– Економність, економність і ще раз економність, – відгукнулася Чайна.

– Зі сторони він здавався таким класним, – сказала Лора, – а насправді його хвилює лише, чи можна повернути гроші за дешевий квиток в обидва кінці, якщо використати його тільки наполовину, а також усілякі так само цікаві речі. І як тут не замріятись про коханця-шаленця? – І Лора ліниво відкинула вбік зігнуту в коліні ногу.

Джонні зробив велику затяжку й усміхнувся до Лори.

Чайна трохи повагалась, а потім підозра, що Лора похвалила її вечірку нещиро, змусила її сказати:

– Знаеш, дехто розпускає плітки, що ти крутиш роман із Патріком Мелроузом.

– Із Патріком Мелроузом, – промовила Лора, неначе повторюючи назву якоїсь смертельної хвороби. – Та ти жартуєш! – Вона звела брови і подивилася на Джонні, прикрила слухавку рукою і шепнула: – Схоже, у мене роман із Патріком.

Джонні вигнув брову і загасив цигарку.

– Заради бога, хто тобі таке сказав? – поцікавилася Лора в Чайни.

– Я не мусила б тобі казати, але то був Александр Поліцкі.

– Гм-м, я навіть із ним не знайома.

– Ну от, а він нібито знає про твій роман.

– Сердега, – співчутливо сказала Лора. – Хоче втертися до тебе в довіру, от і вигадує небилиці про твоїх подруг.

Джонні став на коліна перед Лорою, акуратно взяв її стопи й розсунув їй ноги.

– Він каже, що дізнався про це від Алі Монтегю, – наполягала Чайна.

Лора різко вдихнула.

– Цілковита брехня, – сказала вона і зітхнула. – Патрік Мелроуз мені навіть не подобається. – Лора ввігнула нігті в плечі Джонні.

– Ну добре. Тобі краще знати, чи крутиш ти роман із Мелроузом, – підсумувала Чайна. – І добре, що він тобі не подобається. По-моєму, він дуже слизький тип...

Лора відставила слухавку від вуха, щоб і Джонні це почув.

– А ще мене бісить, як бридко він повівся з Деббі!

Лора знову притиснула слухавку до вуха.

– Насправді це було дуже гидко, – підтакнула вона, усміхаючись до Джонні, котрий нахилився, щоб куснути її шию. – А з ким ти ідеш на вечірку? – поцікавилася Лора, хоча й знала, що Чайна поїде сама.

– Ні з ким не поїду. Але там буде такий собі Морган Баллантайн. – Чайна промовила ім'я на американський лад, але вийшло в неї не дуже переконливо. – Ось він мене дуж-же цікавить. Він щойно успадкував двісті сорок мільйонів доларів і унікальну колекцію зброї, – поділилася Чайна і, наче між іншим, додала: – Але річ не в тім. Морган дуже класний.

– Твій Морган, можливо, і коштує двісті сорок мільйонів доларів, але чи має він намір їх витратити? – поцікавилася Лора, котра з власного гіркого досвіду знала, якими іноді оманливими бувають такі цифри. – Питання саме в цьому. – Вона підвелася на лікті, без зусиль ігноруючи пестоші, від яких іще хвилину тому в

неї відбирало подих.

Джонні завмер і нахилився до неї частково з цікавості, частково з бажання замаскувати той факт, що його сексуальні зусилля були затьмарені однією згадкою про великі гроші.

– Днями Морган сказав дещо досить-таки зловісне, – зізналася Чайна.

– Що саме? – поцікавилася Лора.

– Ну, він сказав: «Я занадто багатий, щоб давати в борг». Хтось із його друзів збанкрутував, чи щось таке.

– Забудь про нього, – порадила Лора своїм особливим серйозним тоном. – Це цілком у дусі Ангуса. Ти розраховуєш на приватні літаки, а він у ресторані просить запакувати недоїдки або натякає, що тобі треба самій почати куховарити. Суцільне жахіття!

– До речі, на цю тему, – почала Чайна, незадоволена тим, що виклала все, що знала, – вчора після того, як ти пішла, ми грали в цікаву гру. Треба було підібрати фразу, якої загадана людина ніколи не скаже. Так от, для Ангуса хтось придумав: «А може, ти хочеш омарів?»

– Дуже смішно, – сухо відгукнулася Лора.

– До речі, а де ти залишишся на ніч? – запитала Чайна.

– У таких собі Боссінгтон-Лейнів.

– Я також! – вигукнула Чайна. – Можеш мене підвезти?

– Звичайно! Приходь до мене десь о пів на першу, сходимо кудись пообідати.

– Прекрасно! – сказала Чайна. – Тоді побачимося пізніше.

– Па-па, дорогенька, – процвірінькала Лора і, коли поклала слухавку, додала: – Тупа корова.

Усе її життя чоловіки метушилися навколо Сінді, як ліліпути з мотузками навколо Гуллівера, намагаючись її зв'язати, щоб вона не поруйнувала їхні маленькі життя. А ось зараз Сінді мала намір зв'язати себе добровільно.

– Алло! Чи можу я поговорити з Девідом Віндфолом? – улесливо сказала вона з м'якою каліфорнійською вимовою.

– Слухаю, – відповів Девід.

– Привіт, мене звати Сінді Сміт. Гадаю, Сонні вже говорив із вами щодо сьогоднішнього вечора?

– Так, звичайно, – відповів Девід і почервонів більше, ніж зазвичай.

– Сподіваюсь, у вас є запрошення від Бріджит і Сонні, бо я, ясна річ, його не маю, – з невимушеною відвертістю сказала Сінді.

– Маю і тримаю його в банку, – відповів Девід. – У наші дні обережність зайвою не буває.

– Так, розумію, це велика коштовність, – сказала Сінді.

– А чи ви розумієте, що вам доведеться грати роль моєї дружини? – поцікавився Девід.

– Ви хочете, щоб наскільки далеко я зайшла?

Девід водночас тремтів, пітнів і червонів. Його врятувала грубувата прямота, якою він славився.

– Тільки до пункту пропуску, а далі робіть що хочете.

– Як скажете, – покірливо відгукнулася Сінді.– Ви ж бос.

– Де ми зустрінемося? – запитав Девід.

– Я забронювала номер люкс у готелі «Літл-Соддінгтон-гаус». Це ж у Глостерширі, правильно?

– Щиро на це сподіваюся. Якщо, звичайно, його не перенесли, – відповів Девід із більшою зверхністю, ніж того хотів.

– Сонні не попередив, що ви такий смішний, – захихотіла Сінді.– Якщо хочете, можемо повечеряти в мене в готелі.

– Чудесно, – відгукнувся Девід, уже плануючи, як втече зі званої вечери, яку нав'язала йому Бріджит. – Тоді близько восьмої?

Том Чарлз замовив автівку, що мала відвезти його за місто. Марнотратно, звичайно, але він був уже занадто старим, аби мотатися потягами з валізами в руках.

Зупинився Том, як зазвичай, у «Клариджі», й однією з принад цього готелю був камін, у якому догоряли дрова, доки Том розправлявся зі своїм мінімалістичним сніданком, що складався з грейпфрутового соку та чаю.

Том збирався на гостину до Гарольда Гріна, з яким товаришував ще з часів МВФ. Гарольд сказав йому взяти з собою смокінг, тому що вони поїдуть на день народження до його сусіда. Про сусіда Том чув у всіх деталях, але запам'ятав тільки те, що це типовий англієць із тих, у чиєму активі лише шляхетне походження та сумнівні походеньки. Коли не захоплюватися такими типами, назвуть прискіпливим. Проте Том вважав нижчим власної гідності прискіпуватися до тих, хто витрачає своє життя на плітки, пиятику та сексуальні інтриги.

Але Гарольд був геть не таким. Він впливова людина. Вдячні президенти та прихильні сенатори вітають його з Різдом так само, як і Тома. Але, подібно до

інших жителів острова дощів і туманів, Гарольд надто захоплюється людьми, котрі мають добре походження.

Том підняв телефонну слухавку, щоб зателефонувати Анні Айзен. Анна була його давньою подругою, і Том наперед тішився з того, як поїде з нею до Гарольда, але хотів знати, о котрій годині по неї прислати машину. У Анни було зайнято, через те Том дав відбій і знову взявся до читання англійських та американських газет, які замовив разом зі сніданком.

3

Бріджит називала Тоні Фаулза «абсолютним генієм» у всьому, що стосувалося кольорів і тканин. Тоні зізнався, що «зараз шаленіє від попелястого», і Бріджит погодилася зробити інтер'єр шатра сірим. Настільки смілива ідея спочатку викликала в Бріджит побоювання, але Тоні розвіяв їх, коли обмовився, що Жаклін Далантур, дружина французького посла, «завжди й у всьому має таку слушність, що майже ніколи не має рації».

Бріджит почала думати, у чому ж і якою мірою можна не виявляти слушності без ризику не мати рації. Тоні став провідником Бріджит у цій «сірій зоні» і прив'язав її до себе настільки, що вона й закурити не могла без його допомоги. Уже дійшло до сварки з Сонні, адже Бріджит хотіла, щоб під час святкової вечері Тоні сидів поруч із нею.

– Цьому бридкому коротунові взагалі не слід бути присутнім, – виголосив Сонні, – тим паче він не може сидіти поруч із тобою. Навряд чи варто нагадувати тобі, що на вечерю запрошена принцеса Маргарет і що будь-хто із гостей чоловічої статі має більше право сидіти поруч із тобою, аніж цей... павіан! – Останнє слово Сонні майже виплюнув.

Що таке цей «павіан»? І до чого він тут узагалі? У будь-якому разі це дуже несправедливо, адже Тоні – її гуру і її блазень. Ті, хто цінував його за гумор, – варто тільки послухати його оповідь про те, як під час хлібного бунту в Лімі Тоні біг вулицями з рулонами тканини, можна померти від реготу, – навряд чи усвідомлювали, що в його словах є ще й величезна мудрість.

Але де ж Тоні? Вони мали зустрітись ще об одинадцятій. Ним можна захоплюватися за безліч хороших рис, але пунктуальність до їх числа не належить. Бріджит обвела поглядом безкрає море сірого оксамиту, і без Тоні її впевненість похитнулась. Збоку вивисувалась жаклива біла естрада, на якій ансамбль із сорока американських музикантів зіграє «традиційний нью-орлеанський джаз», без якого Сонні жити не може. У кожному кутку просторого намету гуділи промислові обігрівачі, але повітря все одно залишалося дуже холодним.

«Зрозуміло, я залюбки народився б у червні, а не в похмурому лютому, та хіба можна обирати дату свого народження?» – полюбляв казати Сонні.

Від шоку через неможливість обрати дату власного народження Сонні з маніакальною впертістю намагався планувати все інше. Бріджит спробувала не пускати його до шатра, мовляв, хоче приготувати йому сюрприз. Але для Сонні будь-який сюрприз

дорівнює майже терактові, тож у неї нічого не вийшло. Але, з іншого боку, Бріджит принаймні вдалося приховати від нього приголомшливу вартість оксамиту, що її озвучила гугнява слоунка[21 - Слоунка – мешканка престижного лондонського району Слоун-Сквер.], чий сміх скидався на передсмертне хрипіння: «Виходить сорок тисяч плюс страховка». Бріджит подумала, що «страховка» є якимось декораторським причандаллям, але Тоні пояснив, що малося на увазі ПДВ.

Він також пообіцяв, що жовтогарячі лілеї «створюватимуть буяння кольору» на м'якому сірому тлі, але зараз, коли жінки в синіх картатих комбінезонах розставляли вази з квітами, Бріджит почало здаватися, що лілеї радше схожі на останні іскорки в суцільній масі попелу.

Заледве ця нечестива думка отруїла її свідомість, до шатра влетів Тоні в мішкуватому сіро-буро-малиновому светрі, ретельно наprasованих джинсах, білих шкарпетках і коричневих мокасінах на дивовижно товстій підошві. У горлі в Тоні деренчало, чи, може, йому так здалося, тому він обмотав ший білим шовковим шаликом.

– Тоні, ну нарешті! – Бріджит наважилася на легкий докір.

– Мені дуже шкода, – прокаркав Тоні, приклав долоню до грудей та зробив жалісне обличчя. – Здається, я починаю хворіти.

– Ой боже! – вигукнула Бріджит. – Сподіваюся, ти не настільки хворий, аби не приєднатися до нас сьогодні ввечері.

– Буду, навіть якщо мене доведеться привозити на реанімаційному столі, – запевнив її Тоні. – Я дуже добре знаю, що художникові треба стояти біля власного творіння і спокійно чистити нігті, – Тоні з удаваною байдужістю зиркнув на свої нігті, – але я не вважаю свій витвір завершеним, доки він не наповниться живим матеріалом.

Тоні замовк і втупився в Бріджит гіпнотичним поглядом, немовби Распутін, який вирішив поділитися з царицею своєю найсвіжішою ідеєю.

– Знаю, знаю, про що ти думаєш! – заявив він. – Замало кольору!

Бріджит відчула, як промінь прожектора обмацує найдальші куточки її душі.

– Мені здається, квіти оживили інтер'єр не настільки, як я сподівалася, – зізналася вона.

– Саме тому я дещо тобі приніс. – Тоні кивнув на групу помічників, які смиренно стояли осторонь, чекаючи, коли їх покличуть. Біля помічників височіли великі картонні коробки.

– Що там? – із побоюванням у голосі запитала Бріджит.

Помічники взялися знімати з коробок кришки.

– Я подумав, шатра. Я подумав, стовпи. Я подумав, стрічки, – промовив Тоні, завжди готовий продемонструвати політ своєї творчої думки. – От і зробив ексклюзивне замовлення. Вийде військова стилізація травневого дерева, – пояснив він, не в змозі приховати радісного хвилювання. – На перлинно-попелястому тлі це

матиме приголомшливий вигляд.

Бріджит уже знала, що ексклюзивне замовлення означає непомірно високу ціну.

– Дуже схоже на краватки, – проказала вона, заглядаючи до однієї коробки.

– Абсолютно правильно! – з триумфом вигукнув Тоні. – Колись я бачив на Сонні цікаву помаранчево-зелену краватку. Сонні сказав, що вона полкова, і я подумав: «Еврика! Помаранчевий акцентує яскраві лілеї й освіжить інтер'єр». – Руки Тоні злетіли вгору, потім розпростерлися в боки. – Стрічки ми натягнемо від верхівки стовпа до країв шатра. – Його Руки розлетілися в сторони, а потім опустились.

Ці граційно-балетні жести переконали Бріджит у тому, що вибору вона не має.

– Звучить пречудово, – сказала вона. – Тільки натягуйте їх швидше, часу вже майже не залишилося.

– Довірся мені, – спокійно проказав Тоні.

До Бріджит підійшла покоївка і сказала, що її просять підійти до телефону. Бріджит помахала Тоні на прощання і швидко рушила встеленим червоними килимами тунелем, який вів від шатра до будинку. Усміхнені флористи прикрашали вінками з плюща зелені обручі, на яких тримався брезент.

У лютому влаштовувати вечірку поза стінами будинку досить-таки дивно, але Сонні свято вірив у те, що його «речі» наражаються на небезпеку в присутності тих, кого він називав лондонськими друзями Бріджит. У його свідомості міцно засіла дідова скарга на те, що бабуся наводнила дім нахлібниками, педиками та жидами. Сонні розумів, що без представників кожної з цих категорій веселої вечірки не вийде, але довіряти їм свої «речі» не збирався.

Бріджит перейшла спорожнілу вітальню і взяла слухавку.

– Алло?

– Люба, як ти?

– Авроро, слава богу, це ти! Я так боялася, що це знову якийсь незнайомец із палким проханням запросити на вечірку всю його родину.

– Хіба вони всі не жахливі? – запитала Аврора Дон зі своєю фірмовою поблажливістю в голосі.

Вологі карі очі та молочно-біла шкіра робили Аврору схожою на корову породи шароле, а от гавкаючим сміхом, що супроводжував лише її власні фрази, вона більше нагадувала гієну. Вона стала найкращою подругою Бріджит, наповнюючи її похмурою, крихкою впевненістю в обмін на щедру гостинність.

– Гірші від нічних жахів! – поскаржилася Бріджит, сідаючи на хиткий стілець, яким кейтерингова фірма замінила одну з «речей» Сонні. – Я вражена нахабством окремих осіб.

– Можеш не пояснювати, – промовила Аврора. – Сподіваюся, тебе надійно охороняють.

– Так, – відгукнулася Бріджит. – Сонні домовився з поліцейськими, які сьогодні після обіду мали патрулювати футбольний матч. Замість цього вони прийдуть сюди і все перевірять. Хоч якась різноманітність для них. Поліцейські мають намір оточити будинок. Плюс біля дверей стоятиме наша звичайна охорона, а співробітник контори під назвою «Грешем сек'юріті» забув біля нашого телефону свою рацію.

– Стільки метушні через королівську особу, – докинула Аврора.

– І не кажи, – простогнала Бріджит. – Аж дві кімнати довелося виділити для приватного детектива і фрейліни. Така марна витрата простору...

Бріджит перервав крик із коридору.

– Ти маленька замазура! Який тягар для батьків! – репетувала жінка з сильним шотландським акцентом. – Що сказала б принцеса, якби дізналася про те, що ти забруднила сукенку? Мале неохайне дівчисько, от ти хто!

– Ой боже! Знову ця нянька горлає на Белінду. Це просто жахливо, але я їй і слова наперекір сказати боюся.

– Я тебе чудово розумію, – співчутливо відгукнулась Аврора. – Я панічно боюся няні Люсі. Напевно, річ у тім, що няні дочок нагадують нам власних нянь.

Бріджит, яка ніколи не мала «справжньої» няні, не збиралася зізнаватись у цьому Аврорі, висловлюючи свою незгоду. Як компенсацію вона дуже постаралася знайти «справжню», старих правил няню для семирічної Белінди. В агентстві неабияк зраділи, адже їм нарешті вдалося підібрати чудове місце для старої буркотухи, котра вже кілька років висіла в їхній базі.

– А ще я боюся сьогоднішнього приїзду своєї матері, – зізналася Бріджит.

– Матері іноді бувають занадто критичними, чи не так? – сказала Аврора.

– Це точно, – погодилася Бріджит, хоча свою матір вважала догідливою аж до знемоги. – Мабуть, мені треба піти й утішити Белінду, – сказала вона, зітхаючи від перспективи виконання свого материнського обов'язку.

– Як зворушливо! – проворкувала Аврора.

– Побачимося на вечірці, люба.

Бріджит була рада відкараскатися від Аврори. По-перше, їй іще треба було зробити силу-силенну різних справ, а по-друге, замість того щоб заряджати Бріджит самовпевненістю, за що Аврору, котра не мала за душею й пенні, практично найняли на роботу, останнім часом вона насмілилася натякати, що могла б організувати цю вечірку набагато краще, ніж Бріджит.

Іти нагору та втішати Белінду вона не збиралася, тому й прикриватися донькою, тільки щоб закінчити небажану розмову, було негарно. Бріджит дуже рідко знаходила час для своєї дочки. Не в змозі пробачити їй того факту, що Белінда народилася дівчинкою, від чого страх Сонні залишитися без спадкоємця тільки збільшувався. Після того як упродовж третього десятиліття свого життя Бріджит робила аборти, впродовж наступного десятиліття вона страждала від викиднів.

Пологи вийшли складними, та ще й на світ з'явилася дитина неправильної статі. Лікар відразу попередив її: пробувати знову небезпечно, а в сорок два роки Бріджит майже змирися з тим, що більше не народить, особливо якщо врахувати небажання Сонні лягати з нею до ліжка.

За шістнадцять років подружнього життя Бріджит однозначно втратила частку колишньої привабливості. Ясна голубінь її очей затуманилась, сяйливість шкіри поблякла і її вдавалося лише частково відновити завдяки тональному крему. Фігуру, яка раніше доводила чоловіків до шаленства, у багатьох місцях зіпсував безжальний жир. Не бажаючи зраджувати Сонні і не в змозі його привабити, Бріджит занехала себе до огидності і дедалі частіше думала, як інакше догодити своєму чоловікові, точніше, як його не розгнівити, адже Сонні сприймав усі її намагання як належне і загострював увагу на найдрібнішому промахові.

Бріджит треба було готуватися до вечірки, а в її випадку це означало хвилюватися, адже всі справи вона передоручила іншим людям. У першу чергу вона вирішила похвилюватися про рацію, що лежала поруч на столику біля телефону. Однозначно, її забув там якийсь безголовий охоронець. Бріджит узяла рацію і просто від цікавості ввімкнула її. Спочатку неналаштований пристрій голосно зашипів, а потім завив.

Бажаючи перевірити, чи не зможе вона раптом видобути з «цієї штуки» щось більш-менш зрозуміле, Бріджит підвелася і почала ходити вітальнею. Звуки то голоснішали, то тихішали, часом зривалися на вищання, та ось Бріджит підійшла до вікна, яке затемнював торець вогкого білого навісу, що тягнувся до похмурого зимового неба, і почула – або подумала, що почула, – людський голос. Вона притиснула рацію до вуха і серед тріску почула тиху розмову.

«Річ у тім, що ми з Бріджит уже досить давно не підтримуємо подружніх стосунків», – сказав невиразний чоловічий голос на тому кінці, а потім усе знову стихло. Бріджит з усієї сили трусонула рацією і підійшла ближче до вікна. Вона нічого не розуміла. Невже це Сонні? Але хто інший може стверджувати, що вже досить давно не підтримує з нею «подружніх стосунків»?

Голос почувся знову, і Бріджит притиснула рацію до вуха, паленіючи від цікавості та страху.

«Кинути Бріджит на цьому етапі... біс у ребро... але я мушу виконати свій обов'язок...» Голос потонув у перешкодах. Гаряча колюча хвиля накрила Бріджит із головою. Треба почути, про що йдеться, треба зрозуміти, який жахливий план вони виношують. Із ким розмовляє Сонні? Мабуть, із Пітером. А якщо він говорить зовсім не з Пітером? Раптом він розмовляє про це геть з усіма, крім неї?

«Усі маєтності перебувають у довірчій власності...» – почулося з рації, а потім пролунав другий голос: «...ланчем наступного тижня...» Так, це Пітер. Знову почувся тріск, а потім несподіване: «З днем народження!»

Бріджит буквально впала на банкетку біля вікна. Вона підняла руку, збираючись побурити рацією об стіну, але останньої миті опанувала себе. Рука поволі опускалась, аж доки впала без сил.

Джонні Голл ходив на зустрічі анонімних наркоманів уже більше року. У пориві ентузіазму та смирення, котрі тепер і сам не міг пояснити, він зголосився роздавати чай і каву на суботній зустрічі, що розпочиналась о третій годині дня. Люди розбирали пластанки, до яких Джонні поклав по чайному пакетикові чи насипав дешицю гранул розчинної кави, – він упізнавав багатьох людей, намагався пригадати їхні імена й бентежився через те, що не міг цього зробити, а багато хто пам'ятав, як його звати.

Після того як закінчив із чаєм і кавою, Джонні, як зазвичай, сів у задньому ряду, хоча й розумів, що звідти йому буде набагато важче говорити чи «ділитися своїм досвідом», як завжди просять на таких зустрічах. Йому подобалося залишатися непоміченим і сидіти якомога далі від основного промовця.

Вступну частину, під час якої читались уривки з «літератури», котрі розкривали суть залежності та анонімних наркоманів як організації, Джонні пропустив повз вуха. Він роздивлявся дівчину в першому ряду, намагаючись відгадати, гарненька вона чи ні, але в профіль її як слід не бачив і точної відповіді отримати наразі не міг.

Секретар попросив до слова жінку на ім'я Енджі. Її короткі й товсті ноги були обтягнуті чорними лосинами, а дві третини виснаженого та поцяткованого зморшками обличчя завішувало волосся. Енджі запросили з Кілберна, щоб «додати перцю» зустрічам, які відбувались у Челсі, де учасники занадто часто розводяться про те, як соромно красти в батьків, або про те, як важко буває знайти місце для паркування.

Енджі розказала, що «вживати», тобто приймати наркотики, вона почала в шістдесяті, тому що це було «круто». Затримуватися на своєму «темному минулому» Енджі не хотіла, але вважала за потрібне трохи розповісти про історію свого «вживання», щоб окреслити «загальний контекст». Через пів години вона й досі розводилася про свою буремну молодість і явно не поспішала перейти до висновків, які зробила за два роки своїх зустрічей із анонімними наркоманами. Енджі завершила свій виступ самовикривальним зізнанням у тому, що й досі не позбулася своїх вад. Анонімні наркомани допомогли їй зрозуміти, що вона абсолютно безтямна та залежна від усього на світі особа. Іще вона «патологічно співзалежна» і терміново потребує індивідуальної психотерапії, аби розібратися зі своїм «дитячим тягарем». «Стосунки» (малися на увазі її відносини з бойфрендом) виявили, що життя з наркоманом повне заморочок, і тому вони з бойфрендом вирішили разом походити до «сімейного психотерапевта». Це рішення стало «зовсім новим етапом» для Енджі, котра пройшла й вогонь, і воду, і мідні труби психотерапії і тепер ще знаходила в собі сили щиро сподіватися на позитивний ефект.

Секретар був надзвичайно вдячний Енджі. Він сказав, що багато з того, чим вона поділилася, мало стосунок і до нього. Він «на сто відсотків ідентифікував себе» хай і не з її вадами, бо ніколи не коловся і не вживав героїну чи кокаїну, а з її «почуттями». Джонні не пам'ятав, щоб Енджі хоч словом обмовилася про свої почуття, але притлумив скептицизм, який дуже заважав бути повноцінним учасником зустрічей навіть після проривної пропозиції роздавати напої. Секретар поскаржився, що «дитячий тягар» пригнічує і його. Нещодавно він з'ясував, що в дитинстві з ним нічого неприємного не відбувалося, та його душила батьківська

доброта, тому відірватися від їхнього піклування та розуміння стало для нього великою проблемою.

Такою гучною заявою секретар оголосив зустріч відкритою, і Джонні, як завжди, стало ніяково від необхідності «ділитися своїм досвідом». Йому заважала непереборна сором'язливість, неприйняття лексики «тих, хто одужував», а ще те, що «ділитися своїм досвідом» означало ідентифікувати себе зі словами того, хто брав слово. Джонні рідко запам'ятовував виступи. Він зазвичай чекав, доки чия-небудь ідентифікація ідентифікує для нього ті чи ті подробиці сказаного. Та це було не найкращою метою, оскільки багато хто ідентифікував себе із тим, про що доповідач навіть не згадував.

Перший, хто говорив з місця, виголосив, що працює над собою, «виховуючи свою внутрішню дитину». Він сподівався, що з божою поміччю – від таких слів Джонні завжди здригався – і за підтримки співтовариства його внутрішня дитина ростиме в «безпечному середовищі». У нього також виникли проблеми в стосунках (малося на увазі – із подругою), але він мав надію на те, що коли зробить третій крок і «віддасть свою волю і своє життя Богові», то все скінчиться добре. За результати він відповідальності на себе не бере, відповідає він лише за те, щоб зробити цей крок.

Другий промовець сказав, що на сто відсотків ідентифікує себе з тим, що Енджі говорила про заздрість, яку весь Кілберн відчував до її вен, адже його власним венам заздрить увесь Вімблдон. Групою прокотився тихий гамір. Але чоловік поскаржився на те, що тепер, коли він звертається до лікарів у якійсь медичній потребі, вони не можуть знайти на його тілі жодної вени. Зараз він перебував у процесі намагання зробити четвертий крок – «глибоко та безстрашно оцінював своє життя з позицій моральності». У ході цього важкого процесу в нього виникло багато запитань до себе, а ще він чув, як хтось із тих, хто виступав, згадував страх перед успіхом, і він має підозру, що така проблема є й у нього. Зараз він дуже страждає, усвідомлюючи, що створив собі проблеми «в стосунках», тому що виріс у «неблагополучній родині». Насамкінець він поскаржився, що не почувається коханим, тому і сам не кохає. Його сусід відчув усю глибину тих тяжких переживань і співчутливо поплескав промовця по спині.

Джонні роздивлявся люмінесцентні лампи на білій пінополістироловій стелі брудного церковного підвалу. От якби хто розповів про свої поневіряння нормальною людською мовою, а не цим дурнувтим сленгом. Джонні дійшов до тієї фази, коли блукати в хмарах уже не міг і дедалі більше відчував у собі потребу виступити. Він вибудовував подумки вставні конструкції, знаходив елегантні способи переплести вже сказане з тим, що хотів сказати сам. Серце шалено калатало, і Джонні ніяк не встигав достатньо голосно вимовити своє ім'я, що надавало право висловитися. Перед Патріком він зазвичай удавав незворушність, але після сьогоднішньої телефонної розмови геть утратив спокій. Спілкування з Патріком загостило його власне неприйняття дурнуватої лексики анонімних наркоманів і посилювало потяг до умиротворення, яке явно знаходили інші члени групи, використовуючи цей лексикон. Джонні вже почав шкодувати про те, що згодився повечеряти наодинці з Патріком: ці його вічні мелроузізські покусання, ностальгія за наркотиками і перебільшений відчай тривожили Джонні та збивали з пантелику.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (https://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=66037433&lfrom=362673004) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

notes

Примечания

1

«Міра за міру» (англ. Measure for Measure) – п'єса В. Шекспіра, написана 1603 чи 1604 року. У ній слово «милосердя» (англ. mercy) трапляється 17 разів. (Тут і далі, якщо не вказано інше, – прим. пер.)

2

Баристер (англ. barrister) – категорія адвокатів у Великій Британії, які ведуть справи. Баристери є адвокатами вищого рангу, ніж соліситори. Наявність двох категорій адвокатів не відповідає сучасній світовій практиці й пояснюється здебільшого історичними причинами, консерватизмом англійської судової системи, складністю ведення судових справ у країнах англо-саксонської системи права (необхідністю застосування значної кількості судових прецедентів та браком суворої системи правових актів), а також небажанням баристерів втрачати привілейованість свого становища і пов'язаних із цим матеріальних переваг.

3

«Дванадцять розгніваних чоловіків» (англ. Twelve Angry Men) – драма режисера

Сідні Люмета, США, 1957 р.

4

«Концепція права» (англ. The Concept of Law) – книжка Г. Л. А. Гарта (H. L. A. Hart), яку часто називають головним твором з філософії права XX ст. У ній подано глибокий аналіз найбільш фундаментальних проблем філософії права.

5

«Вулиця правопорушень» (англ. Street on Torts) – навчальний посібник, написаний Крістіаном Вітінгом (Christian Witting).

6

«Чарлзворт про необережність» (англ. Charlesworth on Negligence) – навчальний посібник авторів Джона Чарлзворта і Родні Олджернона Персі.

7

«Сутінки ідолів» (англ. Twilight of the Idols) – філософський трактат, написаний Фрідріхом Ніцше.

8

Цитата з «Редінгейлської балади» (англ. The Ballad of Reading Gaol) О. Вайлда у перекладі Ольги Тільної (цит. за виданням: Тільна О. На білому мармурі дня. Поезії. Харків: Майдан, 2001. С. 80).

9

(Мт. 7:1) Переклад Івана Огієнка.

10

Цитата з В. Шекспіра. Король Лір. Дія V, сцена 2. Переклад М. Рильського.

11

Прислів'я (англ. Fake it to make it), що стало гаслом сучасної психології успіху.

12

Посилання на поему С. Т. Колріджа «Поема про Старого Мореплавця» (1798).

13

«Техаська різанина бензопилою» (англ. The Texas Chainsaw Massacre) – низка фільмів жахів, перший із яких було знято 1974, а останній – 2013 року.

14

«Той, хто біжить по лезу» (англ. Blade Runner) – американський класичний та культовий фільм, який зняв англійський режисер Рідлі Скотт у березні-липні 1981 року за мотивами науково-фантастичного роману Філіпа Діка «Чи мріють андроїди про електричних овець?» (1968). Головні ролі у стрічці виконали Гаррісон Форд, Шон Янг, Рутгер Гауер, Едвард Джеймс Олмос, Деріл Ганна та інші.

15

Яка честь (фр.).

16

Насправді (фр.).

17

Пуссен Нікола (1594–1665) – французький художник, один із основоположників живопису доби Класицизму.

18

Принцеса Маргарет (Маргарет Роуз, 1930–2002) – молодша сестра королеви Єлизавети II, стала популярною героїнею світських пліток через її роман із Пітером Таунсендом, головним машталером короля Георга VI.

19

Пер (англ. peer, фр. Pair, від лат. par «рівний», «рівноцінний») – шляхтич, вищий аристократ у Великій Британії, який не належить до королівської родини. Подібна система шляхетної ієрархії існує в Англії, Шотландії, Уельсі й Ірландії; існувала також раніше у Франції.

20

Мається на увазі знаменитий Паддінгтонський вокзал, розташований в однойменному районі Лондону.

21

Слоунка – мешканка престижного лондонського району Слоун-Сквер.